

Grønne organisationer: Sprøjte-, gødsknings- og pløjeforbud i § 3-områder er en håndsrækning til den trængte natur

Af: Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife, Dansk Botanisk Forening, Dansk Pattedyrforening, Friluftsrådet, Rådet for Grøn Omstilling, Danmarks Sportsfiskerforbund, Svampeforeningen, Dyrenes Beskyttelse, Natur & Ungdom, Dansk Geologisk Forening, Biologiforbundet, Greenpeace og Jydsk Naturhistorisk Forening.

Det bedste må ikke blive det godes værste fjende, mener en række grønne organisationer i Det Grønne Kontaktudvalg og tager til genmæle over for landbruget og forskeres kritik af regeringens forbud mod at sprøjte, gødske og pløje i § 3-beskyttet natur.

Der er behov for en stor målrettet indsats for at forbedre Danmarks natur, og det er glædeligt, at miljøminister Lea Wermelin har taget et første vigtigt skridt med fremsættelse af lovforslaget om forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af alle § 3-beskyttede arealer.

Naturen i strandenge og ferske enge har i årevis ventet på, at et sådant forbud endelig blev realiseret. For det er indiskutabelt en vigtig håndsrækning til den trængte natur i det åbne land, at det nu bliver forbudt at sprøjte, gødske og pløje beskyttede naturområder.

Det har alligevel ikke forhindret, at både landbrug, visse forskere og dele af oppositionen har været ude med en hård kritik af forslaget.

Landbruget og dele af oppositionen mener, at forslaget ikke har nogen effekt for biodiversiteten, at tiltaget omfatter de forkerte arealer, og at det vil føre til forringet natur og er unødigt byrdefuldt for landbruget. Dertil har et par forskere beskyldt forslaget for at være symbolpolitik, som ikke reelt gavner biodiversiteten.

Det er alt sammen indvendinger mod forbuddet, som vi på vegne af vore respektive organisationer finder det nødvendigt at tage til genmæle overfor.

Kritikerne fremhæver, at urørt skov er det vigtigste levested for sjældne arter, og hvis man skal gøre noget for at stoppe tabet af biodiversitet, er det netop her, at indsatsen skal være, fremfor at gennemføre restriktioner for landbruget på den § 3-beskyttede natur. Men det ene udelukker efter vores opfattelse ikke det andet.

Beskyttelse af urørt skov hjælper i sagens natur ikke de arter, der er tilknyttet strandenge og ferske enge. Danmark huser i europæisk sammenhæng meget vigtige strandengsområder med store bestande af både træk- og ynglefugle. Der er mange arter tilknyttet ferske enge og strandenge – både rødlistede arter og arter, som tidligere var ganske almindelige, men som nu går tilbage. Det er fx rødlistede arter som vibe, sanglærke, rødben, stær, agerhøne, hare samt en række, dagsommerfugle og andre

insekter, som vil nyde godt af de bedre livsvilkår, som forbuddet vil medføre. Beskyttelse af skov kan ikke afløse beskyttelse af enge og strandenge. Der er behov for begge dele.

Og når det kommer til forbuddet mod gødskning og sprøjtning af § 3-naturen, er den klare vurdering altså, at det entydigt vil have en positiv effekt for biodiversiteten i det åbne land.

Forskere fra DCE på Aarhus Universitet har tidligere vurderet, at alene gødskning kan forårsage et nettotab på mere end 44 procent af artsrigdommen på enge, og at et forbud mod gødskning og sprøjtning af § 3-natur i løbet af 4-10 år forventes at medføre en målbar forbedring af naturtilstand og biodiversitet. Forbuddet vil medføre bedre natur i vigtige fuglebeskyttelsesområder og mange af vore store ådale.

Landbrug og Fødevarer har fremhævet, at 56 procent af de fersk- og strandenge, der forventes omfattet af forbuddet, har en meget lav naturværdi - en såkaldt HNV-score på under 5. Derfor mener landbruget, at indsatsen her ikke har nogen effekt i forhold til at gøre noget for naturen.

HNV-scoren er imidlertid ikke bedre end de data, der bliver indberettet, og for mange af disse arealer foreligger der ikke nogen registreringer. Desuden er hele grundidéen med lovforslaget, at naturkvaliteten skal forbedres, fordi det jo netop er gødskning, sprøjtning og omlægning med udsåning af kulturgræsarter, der er årsag til den lave naturværdi i de omhandlede enge, idet det medfører en nulstilling af naturen og forringer biodiversiteten. Sagt med andre ord, hvis man nu stopper med at belaste arealerne øges chancerne også markant for, at biodiversiteten øges og naturen kommer i fremgang.

Landbruget påpeger også, at afgræsning af arealerne vil ophøre med et forbud mod at gøde, sprøjte og pløje, og at det vil medføre tilgroning af arealerne. Det er imidlertid vurderingen fra forskerne hos DCE, at effekterne af fortsat gødskning og sprøjtning vil være mere alvorlige end effekterne af eventuel ophørt græsning. Ophørt græsning kan således ikke begrunde en fortsat gødsknings- eller sprøjtepraksis, hverken for engarealer eller andre § 3-arealer.

Det er selvfølgelig fuldstændig fair, at landbrugets interesseorganisationer varetager deres medlemmers økonomiske interesse og forsøger at undslå sig regulering og politiske tiltag, som de mener kan udfordre deres erhverv. Men vi er meget uenige i forsøget på, at underkende de naturmæssige gevinster ved et forbud. Det er vores klare vurdering, at forbuddet vil betyde et løft af naturen på de pågældende arealer. Og det støttes også af den tilgængelige forskning på området.

Ud over hensynet til natur, vil forslaget have andre gunstige effekter. Det gavner klimaet ved at reducere udledning af drivhusgasser, fordi man ophører med at pløje kulstofrige enge. Det vil medvirke til en gødnings- og sprøjtefri bufferzone mellem marker, vandløb og kyster, som vil gavne vandmiljøet og den tilknyttede biodiversitet, ligesom færre arealer vil blive sprøjtet. Og det vil samlet reducere udledningen af kvælstof til vandmiljøet.

I kampen for at bremse tabet af den biologiske mangfoldighed må det bedste aldrig blive det godes værste fjende. Selvom vi alle deler ambitionen om mere urørt skov og mere vild natur, som kan tilgodese flest truede arter, er det ingen modsætning til også at gøre noget

for naturen i det åbne land og forbedre levestederne for mange af de fantastiske arter, som lever her.

Vi står midt i en biodiversitetskrise, og vi er taknemmelige for, at regeringen nu endelig har leveret på ét af de tiltag, som kan styrke netop naturen i det åbne land.

De to notater der er henvist til er:

Vurdering af omfang og konsekvenser af sprøjtning og gødsning af § 3-beskyttede naturarealer. Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi Dato: 13. december 2012. Morten Strandberg, Jesper Bak, Jesper Bladt, Marianne Bruus, Ruth Grant, Knud Erik Nielsen, Bettina Nygaard & Beate Strandberg. Institut for Bioscience. Rekvirent: Natur- og Landbrugskommissionen. [Find notatet her](#)

Forbedring af naturtilstand og biodiversitet efter ophør af gødsning og sprøjtning af §3-arealer. Notat fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi Dato: 27. november 2014. Rasmus Ejrnæs, Bettina Nygaard & Morten Strandberg. Institut for Bioscience. Rekvirent: Naturstyrelsen. [Find notatet her](#)